

van het Leiebekken
Jaargang 1, nummer 1, mei 2011

Voorwoord

Beste lezer,

Het decreet Integraal Waterbeleid van 2003 gaf het startschot voor een nieuwe integrale benadering van het waterbeleid. In 2009 werden de eerste (deel)bekkenbeheerplannen door de Vlaamse Regering vastgesteld, een eerste mijlpaal in het integraal waterbeleid. In het najaar van 2010 volgde de vaststelling van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het bijhorende maatregelenprogramma, een tweede mijlpaal.

Op 3 mei keurde het bekkenbestuur van het Leiebekken het bekkenvoortgangsrapport 2010 goed. Het rapport behandelt de realisaties van de partners van het integraal waterbeleid van het afgelopen jaar. Sommige acties uit het bekkenbeheerplan van het Leiebekken werden al uitgevoerd. Aan andere wordt volop gewerkt. De watersnood van november 2010 toonde het nut van deze realisaties aan, maar legde ook knelpunten bloot. Dat er nog veel werk aan de winkel is om de vereiste goede toestand van water te bereiken, blijkt ook uit het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde. Ook voor de verbetering van de kwaliteit van de waterbodems en de kwantitatieve toestand van het oppervlaktewater zijn er bijkomende inspanningen nodig.

Het zoeken naar een integrale oplossing voor watergerelateerde problemen is een grote uitdaging. Een doorgedreven integrale benadering moet leiden tot gezonde en evenwichtige watersystemen met respect voor de verschillende functies van het water en zijn omgeving.

Integraal waterbeleid belangt iedereen aan. Daarom brengen we u met een nieuwsbrief op de hoogte van wat er beweegt rond water in het Leiebekken. Betrokken ambtenaar, beleidsmaker of geïnteresseerde burger, zonder onderscheid proberen we u met deze nieuwsbrief te informeren over wat integraal waterbeleid kan betekenen in de praktijk.

Veel leesplezier!

Paul Breyne
Covoorzitter bekkenbestuur Leie
Gouverneur van West-Vlaanderen

André Denys
Covoorzitter bekkenbestuur Leie
Gouverneur van Oost-Vlaanderen

Het bekkenbeheerplan van het Leiebekken, een update

Op 10 september 2010 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de herziening van het bekkenbeheerplan van het Leiebekken. De herziening was een gevolg van de aanvulling van het plan met de West-Vlaamse deelbekkenbeheerplannen voor de Grensleie, de Heulebeek, de Mandel, de Devebeek en de Gaverbeek. Er werden ook een paar acties voor de Heulebeek toegevoegd.

Jaarlijks wordt een stand van zaken gegeven van de acties uit het bekkenbeheerplan via een bekkenvoortgangsrapport. Het rapport zoomt in op een aantal in het oog springende dossiers of belangrijke werken van de diverse partners. Het bekkenvoortgangsrapport

2010 werd goedgekeurd op het bekkenbestuur van 3 mei 2011. Met dit bekkenvoortgangsrapport wil het bekkenbestuur bijdragen aan de verdere uitwerking van het integrale waterbeheer.

U kunt het addendum van het bekkenbeheerplan en het bekkenvoortgangsrapport raadplegen op <http://www.bekkenwerking.be>. De deelbekkenbeheerplannen vindt u op de websites van de provincies Oost- en West-Vlaanderen (www.oost-vlaanderen.be rubriek “wonen en milieu” en www.west-vlaanderen.be rubriek “leefomgeving/water”).

Impact overstromingen in het Leiebekken beperkt

Midden november 2010 werd Vlaanderen getroffen door ernstige watersnood. Het Leiebekken bleef, net als de rest van West-Vlaanderen, grotendeels gespaard van de waterrellende. Dit komt doordat het hier minder regende, maar ook doordat de waterbeheerders de afgelopen tien jaar tal van maatregelen namen om wateroverlast te voorkomen. Zo werden heel wat bufferbekkens aangelegd die hun nut bewezen.

Ten gevolge van lokale riolering- en afvoerproblemen waren er wel ondergelopen kelders leeg te pompen en zandzakjes uit te delen door de brandweerkorpsen. Hier en daar moest ook een straat voor het verkeer worden afgesloten. Maar grote schade aan woningen of bedrijven bleef uit.

Op de Leie waren er geen problemen. Een aantal waterlopen zoals de Heulebeek, Gaverbeek en Mandel namen op sommige plaatsen in het buitengebied hun winterbed in (meersen, weiden, natuurgebieden). De schade aan de landbouwgewassen op de akkers is grotendeels toe te wijzen aan de verzadiging van de bodem ten gevolge van de grote neerslaghoeveelheden sinds eind augustus.

Een grondige inventaris van de overstromde gebieden levert veel nuttige informatie op. Het hydrologisch Informatiecentrum van het Waterbouwkundig Laboratorium, departement Mobiliteit en Openbare Werken, voerde helikoptervluchten uit en maakte gedetailleerde opnames van de overstromde gebieden, zo ook voor de Toeristische Leie tot Deinze. Het Leiebekkensecretariaat contacteerde alle gemeenten binnen het bekken om overstromingsgegevens te verzamelen. Deze gegevens worden gebruikt om de modellen van de waterbeheerders en de overstromingskaarten te actualiseren.

Aanpak erosie in de Zuid-West-Vlaamse Heuvels

Op 18 maart 2011 organiseerden het bekkensecretariaat van het Leiebekken in samenwerking met de collega's van het IJzerbekken, de Vlaamse Landmaatschappij en de provinciale erosieambtenaar een erosiedag.

Binnen het Leiebekken zijn vooral de West-Vlaamse heuvelrug (regio Heuvelland, Zonnebeke), de groentestreek (regio Roeselare, Ardooie, Pittem) en de heuvelkam interfluvium Leie-Schelde (regio Zwevegem, Anzegem) erg erosiegevoelig. Jaarlijks wordt tonnen bodemmateriaal door water geërodeerd. Ongeveer 20 procent hiervan komt in de waterlopen terecht. Afspoeling van bodemmateriaal bij hevige neerslag zorgt vaak ook voor het dichtslibben van grachten waardoor

wateroverlastproblemen ontstaan, zoals ook gebleken bij de inventarisatie van de wateroverlast van november 2010 (o.a. in Ardooie en Pittem).

Tijdens de erosiedag werden de prioritaire knelpunten in de Zuid-West-Vlaamse heuvels en mogelijke, praktijkgerichte oplossingen geschetst aan de hand van terreinbezoeken en getuigenissen. De lokale politieke mandatarissen en ambtenaren werden gestimuleerd om actie te ondernemen en de gemeenten werden geïnformeerd over bij wie ze terecht kunnen voor ondersteuning en subsidies om

hun plannen te realiseren. Ook een Frans grensoverschrijdend project rond grasbufferstroken, wilgenteendammen en hagen te Sint-Jans-Cappel (Noord-Frankrijk) werd bezocht om zo ervaringen uit te wisselen.

De meeste gemeenten hebben al een goedgekeurd erosiebestrijdingsplan maar de uitvoering ervan laat nog vaak op zich wachten. De organisatoren slaagden met glans in hun opzet. De erosiedag gaf een duidelijke stimulans om meer werk te maken van erosiebestrijding.

Meer info over de aanpak van erosie vindt u op www.west-vlaanderen.be/erosie en www.vlm.be

Waterkwaliteit aan de beterschap

De waterkwaliteit in de Leie en in het Leiebekken is sinds begin de jaren '90 aanzienlijk verbeterd. Vooral begin de jaren 2000 was er een gevoelige verbetering dankzij diverse zuiveringsinspanningen zoals de aanleg van collectorenstelsels, de bouw van de waterzuiveringsinstallatie en bedrijven die zelf hun afvalwater zuiveren, ...

Ondanks deze gunstige evolutie voldoet anno 2010 geen enkel Vlaams waterlichaam in het Leiebekken aan de normen voor een goede toestand of potentieel. Verdere uitbouw van de saneringsinfrastructuur is dan ook cruciaal om tot een goede ecologische en chemische toestand van de waterlichamen te komen. Ook overleg met Frankrijk over de resterende knelpunten is noodzakelijk. De kwaliteit van de Leie is immers al ontoereikend aan de grens met Frankrijk.

Zowel voor de biologische kwaliteit als voor de zuurstofhuishouding scoort het Leiebekken beduidend lager dan de gemiddelde waarden in Vlaanderen. Op het vlak van nitraatverontreiniging door de landbouw scoort het Leiebekken het minst goed in Vlaanderen. Onder meer de intensieve groenteteelt voor de diepvriesgroenten heeft hierin een belangrijk aandeel. Ook de verontreiniging door gewasbeschermingsmiddelen is een bedreiging voor de goede chemische toestand.

Er zijn bovendien frequent meldingen van structurele verontreiniging van het oppervlaktewater. Voorbeelden hiervan zijn mazoutverontreiniging in de Zouwbeek (op de grens Zulte-Kruishoutem, t.h.v. industrieterrein), schuimvorming op de Mandel, melkwitte kleur van de bovenloop van de Passendalebeek, ... In veel gevallen is samenwerking tussen diverse overheidinstanties en toezichthouders nodig en vereist dit verder onderzoek naar de bron van de verontreiniging en de veroorzaker.

Meer informatie over de waterkwaliteit in het Leiebekken vindt u op <http://www.vmm.be> .

Speerpuntgebieden Heulebeek en Leie prioritair

Op 8 oktober 2010 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas met bijhorend maatregelenprogramma voor de volgende zes jaar goed. Deze plannen, die in heel Europa per stroomgebied opgemaakt worden in uitvoering van de kaderrichtlijn Water, hebben tot doel de toestand van het oppervlakte- en grondwater verder te verbeteren.

Bij de keuze van de maatregelen werden haalbaarheid en betaalbaarheid voor de verschillende doelgroepen afgewogen. Een aantal maatregelen heeft een zeer hoge kostprijs en zullen daarom gebiedsgericht in speerpuntgebieden ingezet worden. In Vlaanderen werden 21 speerpuntgebieden geselecteerd, waarvan twee in het Leiebekken nl. het afstroomgebied van de Heulebeek en de Leie.

In de speerpuntgebieden worden integrale waterprojecten uitgewerkt, waarbij verschillende acties en maatregelen optimaal gecombineerd worden. Een intensieve samenwerking en krachtenbundeling tussen alle betrokkenen is hierbij nodig. Voor de Heulebeek worden onder andere volgende maatregelen verder onderzocht:

- inventariseren en saneren van de nog resterende huishoudelijke en industriële lozingspunten;
- aanleg van bufferstroken langs de waterloop;
- verhogen van het waterbergend vermogen van de Heulebeekvallei door o.a. hermeandering;
- infiltreren, vasthouden en vertraagd afvoeren van water in de bovenlopen;
- erosiebestrijdingsmaatregelen.

Voor de Leie ligt de focus op:

- behoud en herstel van een natuurlijk palingbestand door uitvoeren van het palingbeheerplan;
- wegwerken vismigratieknelpunten;
- verbetering van de ecologische toestand of het ecologisch potentieel.

Meer informatie over de stroomgebiedbeheerplannen vindt u op de website van de CIW (www.ciwvlaanderen.be).

Project Seine-Schelde op kruissnelheid

Het Europese binnenvaartproject Seine-Schelde komt stilaan op kruissnelheid. De realisatie van het project door de afdeling Bovenschelde van Waterwegen en Zeekanaal NV is één van de prioritaire doelstellingen van de Vlaamse regering.

De vaarweg tussen de Seine en de Schelde verbeteren, dat is waar Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen samen aan werken in het project Seine-Schelde. In Vlaanderen loopt het traject hoofdzakelijk via de Leie en de Ringvaart rond Gent naar het kanaal Gent-Terneuzen. Door het project wordt de binnenvaart een volwaardig alternatief voor het goederenvervoer op de weg. Minder drukke wegen, meer veiligheid en een schoner milieu zijn het resultaat.

In 2010 gingen in Vlaanderen de eerste werkzaamheden op het terrein van start. Op het Noordervak van de Ringvaart om Gent, het meest noordelijke vertrekpunt van de werken, wordt momenteel gebouwd aan 6,5 kilometer kaaimuren. De resterende financiële middelen, nodig voor de verruiming van deze vaarweg, werden in 2010 vastgelegd. De aanbesteding voor de verhoging of vernieuwing van de brug W18 in Gent is voorzien voor dit jaar.

Aan het zuidelijke eindpunt van de werken in Wervik zijn de studies zo goed als afgerond. Het voorontwerp voor de bouw van een nieuwe brug, de verbreding van de vaarweg en de installatie van een kruisingsplaats voor schepen tot 4.500 ton zijn onlangs goedgekeurd. Vlaams minister van Mobiliteit Hilde Crevits voorziet 19,5 miljoen euro voor de verwezenlijking van dit project. De werkzaamheden op het terrein zullen starten in 2012.

Langs de Leie en het Afleidingskanaal van de Leie zijn de voorbereidingen bezig voor een kruisingsplaats in Machelen en Nevele. Beide deelprojecten worden dit jaar nog aanbesteed.

Ondertussen zijn ook de voorbereidende studies aan de gang voor een nieuw stuwen- en sluizencomplex op de Leie in Harelbeke en Sint-Baafs-Vijve. Deze sluizen moeten in de toekomst binnenvaartschepen tot 4.500 ton kunnen verschutten.

Rivierherstel Leie

In het project Seine-Schelde gaat ook veel aandacht naar rivierherstel: oevers krijgen een natuurvriendelijke versterking, fauna en flora krijgen meer kansen, oude rivierarmen worden in ere hersteld. Goede voetgangers- en fietspaden zorgen ervoor dat iedereen ervan kan meegenieten. Voor de uitvoering van het luik rivierherstel nam de Vlaamse regering eind 2010 een belangrijke beslissing zodat in 2011 gestart kan worden met allerlei inrichtingsprojecten in de Leievallei. Een lopende studie moet de aankoppeling van oude Leiemanders aan de gekanaliseerde Leie in kaart brengen.

Alle werkzaamheden langs de vaarweg tussen Gent en Wervik worden voor 20% gesubsidieerd door Europa, een welgekomen aanvulling voor de investeringsinspanning die door de Vlaamse overheid wordt geleverd.

Meer info over het project Seine-Schelde kunt u raadplegen op www.wenz.be.

In de kijker

150 jaar Kanaal Bossuit-Kortrijk

In 2011 bestaat het Kanaal Bossuit-Kortrijk 150 jaar. Dit kanaal wordt beheerd door Waterwegen en Zeekanaal NV. Op 7 februari 1861 vaarde de eerste boot op de pas afgegraven Schelde-Leie-verbinding. De vier kanaalgemeenten (Avelgem, Zwevegem, Harelbeke en Kortrijk) en een aantal organisaties organiseren in de loop van 2011 festiviteiten op en rond het Kanaal zoals een botenparade op 2 juli, een fototentoonstelling over het kanaal, fiets- en wandelactiviteiten Een volledig overzicht van alle evenementen vindt u op www.150jaarkanaal.be.

Praktijkids Water in land- en tuinbouw

De digitale praktijkids “Water in de land- en tuinbouw” is een hulpmiddel waarmee de land- en tuinbouwer actief aan de slag kan gaan om verstandig en zuinig om te springen met het beschikbare water en zorg te dragen voor de kwaliteit van het water.

De Vlaamse overheid wil de Vlaamse land- en tuinbouwer met deze praktijkids blijvend aanmoedigen om in te zetten op het rationeel en duurzaam omgaan met water en het verder verminderen en voorkomen van verontreiniging van oppervlaktewater en grondwater. De praktijkids zal permanent bijgewerkt en verder uitgebouwd worden in functie van aandachtspunten en beleidsprioriteiten.

De praktijkids “Water in de land- en tuinbouw” kan u raadplegen op www.vlaanderen.be/landbouw/praktijkidswater.

Wenst u deze nieuwsbrief niet langer digitaal te ontvangen? Stuur dan een e-mail met als titel “uitschrijven” naar secretariaat.leiebekken@wenz.be

Deze nieuwsbrief wordt samengesteld door het bekkensecretariaat. Suggesties of andere opmerkingen zijn welkom. Contactpersoon: Dries Gysels, bekkencoördinator, T 09 235 01 42, secretariaat.leiebekken@wenz.be